

SŁOWNICZEK HARCERSKO-POLSKI

(hasła w większości pochodzą ze Słowniczka wydanego przez Czuwaj jako dodatek do numeru 2/2006 http://www.czuwaj.pl/art_glowny/Slownik_harcersko-polski.pdf)

BIWAK – zbiórka harcerska lub zuchowa poza miejscem zamieszkania z nocowaniem w warunkach polowych. Najatrakcyjniejsze biwaki połączone są z wędrówką (rajdem) i noclegiem pod namiotami.

CHORĄGIEW – jednostka organizacyjna ZHP, która obejmuje hufce na terenie jednego województwa (wyjątek: Chorągiew Stołeczna ZHP, która działa w granicach dawnego województwa stołecznego, oraz inne pojedyncze przypadki niewielkich zmian terytorialnych).

DRUŻYNA – podstawowa jednostka organizacyjna w ZHP, składa się z kilku zastępów; liczy 16–25 harcerzy. Na czele drużyny stoi drużynowy. Drużynę, w skład której wchodzi zuchy, nazywamy gromadą zuchową.

DRUŻYNOWY – instruktor harcerski kierujący drużyną lub gromadą zuchową, który ma wiedzę i umiejętności potrzebne do wychowania i opieki nad dziećmi i młodzieżą

GROMADA ZUCHOWA – podstawowa jednostka organizacyjna w ZHP skupiająca 16–25 zuchów; składa się z kilku szóstek.

HARCERZE – członkowie ZHP, uczniowie klas 4-6 szkoły podstawowej.

HARCERZE STARSI – członkowie ZHP, uczniowie gimnazjum.

HARCMISTRZ – najwyższy (trzeci) stopień instruktorski, oznaczany na mundurze czerwoną podkładką pod krzyżem harcerskim.

HUFIEC – jednostka organizacyjna ZHP obejmująca gromady zuchowe, drużyny i szczepy działające najczęściej na terenie jednej miejscowości, dzielnicy miasta lub powiatu. Na czele hufca stoi komendant hufca.

INSTRUKTOR ZHP – członek ZHP w wieku min. 16 lat, który ma wiedzę i umiejętności potrzebne do wychowania i opieki nad dziećmi i młodzieżą. Instruktorem ZHP zostaje się po zrealizowaniu próby instruktorskiej i złożeniu Zobowiązania Instruktorskiego. Pozytywne odbycie próby na stopień instruktorski (trwającej zwykle 1–2 lata) jest warunkiem zdobycia stopnia instruktorskiego. Stopnie instruktorskie przyznaje komendant hufca, chorągwi albo Naczelnik ZHP na wniosek odpowiedniej komisji stopni instruktorskich.

KOMENDA HUFCA – zespół instruktorów ZHP, kierujący pracą hufca, któremu przewodzi komendant hufca.

KOMENDANT – szef jednostki organizacyjnej ZHP: szczepu (komendant szczepu), hufca (komendant hufca), chorągwi (komendant chorągwi) lub osoba kierująca obozem harcerskim (komendant obozu) bądź kolonii zuchowej (komendant kolonii).

NIEPRZETARTY SZLAK – drużyny i gromady harcerskie skupiające dzieci specjalnej troski (chore, nieprzystosowane społecznie, przebywające w ośrodkach poza domem rodzinnym).

OBÓZ HARCERSKI – kilkutygodniowy wyjazd wakacyjny harcerzy, tradycyjnie do lasu pod namioty.

OBRZĘDOWOŚĆ – przyjęta na określony czas (np. na okres obozu harcerskiego) konwencja zabawy, pomagająca w realizacji założonych celów wychowawczych.

PODHARCMISTRZ – drugi stopień instruktorski, oznaczany na mundurze zieloną podkładką pod krzyżem harcerskim.

PRAWO HARCERSKIE – zbiór najważniejszych zasad obowiązujących wszystkich członków ZHP z wyjątkiem zuchów (ich obowiązuje Prawo Zucha). Prawo Harcerskie liczy dziesięć punktów.

PRAWO ZUCHA – zbiór najważniejszych zasad obowiązujących wszystkie zuchy. Prawo Zucha liczy sześć punktów.

PRZYBOCZNY – starszy harcerz lub instruktor ZHP pomagający drużynowemu w prowadzeniu drużyny lub gromady.

RAJD – jedno- lub kilkudniowa wycieczka harcerska polegająca na wędrówce połączonej ze zwiedzaniem i wykonywaniem różnych zadań.

SKŁADKA CZŁONKOWSKA – kwota pieniężna wpłacana do wspólnej kasy ZHP, służąca pokryciu podstawowych potrzeb organizacji; obecnie wynosi 4 zł miesięcznie. Składka ma w harcerstwie znaczenie nie tylko ekonomiczne, ale także wychowawcze (uczenie systematyczności, oszczędności). Składki w ZHP płacą wszyscy z wyjątkiem członków Nieprzetartego Szlaku. Obowiązek płacenia składek wynika wprost z ustawy o stowarzyszeniach.

STOPIEŃ INSTRUKTORSKI – określenie poziomu wiedzy, dojrzałości społecznej i umiejętności wychowawczych instruktora harcerskiego; w ZHP istnieją trzy stopnie instruktorskie: przewodnik, podharcemistrz, harcmistrz. Stopnie instruktorskie przyznaje komendant hufca, chorągwi albo Naczelnik ZHP na wniosek odpowiedniej komisji stopni instruktorskich.

SZCZEP – kilka współpracujących ze sobą gromad lub drużyn; szczepem kieruje komendant szczepu (szczepowy).

SZÓSTKA – grupa kilku zuchów, wykonująca razem zadania podczas zbiórki zuchowej, na czele z szóstkowym.

SPRAWNOŚĆ HARCERSKA – zdobyta i udowodniona działaniem umiejętność, którą harcerz potrafi postawić się w razie potrzeby; przyznanie sprawności jest uznaniem umiejętności harcerza w danej dziedzinie. Zdobyte sprawności harcerskie oznacza się kolorowymi okrągłymi emblematami na prawym rękawie munduru.

SPRAWNOŚĆ ZUCHOWA – zdobyta przez zucha i udowodniona działaniem umiejętność, wiedza. Sprawności zuchy zdobywają indywidualnie lub całą gromadą. Zdobywając sprawności zespołowe na zbiórkach gromady, zuchy bawią się (np. w listonoszy, podróżników) i przez zabawę w kogoś lub w coś zdobywają nowe umiejętności i wiedzę. Sprawności indywidualne zuchy zdobywają samodzielnie, realizując kilka zadań dotyczących zwykle swoich zainteresowań (np. mistrz gier i zabaw). Zdobyte sprawności zuchowe oznacza się kolorowymi trójkątnymi emblematami na prawym rękawie munduru zucha.

STATUT ZHP – najwyższy rangą dokument wewnętrzny ZHP, określający najważniejsze zasady funkcjonowania ZHP.

STOPIEŃ HARCERSKI – określenie poziomu wiedzy, umiejętności i wyrobienia harcerskiego harcerzy. Stopnie zdobywa się realizując zadania określone w programie próby na stopień. Stopnie oznacza się na naramiennikach munduru oraz na krzyżu harcerskim.

WĘDROWNICY – członkowie ZHP w wieku 16–21 lat.

ZASTĘP – kiluosobowa grupa harcerzy, wykonująca razem zadania podczas zbiórki, rajdu i na obozie, której przewodzi zastępowy. Zastępy spotykają się także na swych zbiórkach w ustalonym przez siebie czasie i miejscu.

ZASTĘPOWY – harcerz stojący na czele kiluosobowej grupy harcerzy (zastępu).

ZBIÓRKA – cykliczne, tematyczne spotkanie określonej grupy członków ZHP, np. zbiórka drużyny harcerskiej, zbiórka gromady zuchowej. Zbiórka gromady odbywa się zwykle raz w tygodniu i trwa ok. 1,5 godziny, zbiórka drużyny – modelowo raz na kilka tygodni, zbiórka zastępu – modelowo raz w tygodniu.

ZUCHY – członkowie ZHP, uczęszczający do klas „0” oraz klas 1-3 szkoły podstawowej.